

EMLÉKSOROK

GALATEO BÉLA

**M. KIR. ÁLLAMI NYOMDAI TISZT
NYOMDÁSZSÁGÁNAK
ÖTVEN ÉVES JUBILEUMA ALKALMÁBÓL**

Budapest, 1902. évi november hó 30-ik napján.
Buschmann F. könyvnyomdája, Budapest

ÖTVEN ÉV.

ÜNNEPI KÖLTEMÉNY GALATEO BÉLA M. KIR. ÁLLAMI NYOMDAI TISZT
ÖTVENÉVES NYOMDÁSZJUBILEUMÁRA.

A gyors időnek szárnyain
Száguldanak a röpke évek,
Mindegyik egy-egy állomás
Partján az élet tengerének.
Az egyik elvész nyomtalan',
Míg másik gyorsan lép helyébe...
Így jársz az életben Te már
Derék barátunk, ötven éve!

Oly ifjú voltál akkoron,
Midőn a hosszú útra keltél,
S előre törve lelkesen,
Sok szirt között is áteveztél.
S még most is megvan tetterőd
S virul szívednek ifjúsága,
A multat egy mutatja csak:
Fejed ezüstös glóriája...

Óh szép a pálya, bár nehéz,
Melyet bejártál ötven évig,
Közöttünk nincsenek sokan,
Kik ezt a szép napot megérik...
Te légy előttünk példakép
Tündöklő, tiszta jellemeddel,
Ha nyomdokodba léphetünk,
Buzgalmunk akkor nem veszett el.

Te férfi voltál mindenütt
S a férfi legszebb pályabére,
Ha úgy betölti életét,
Hogy nem tapad szenny szép nevére.
S a tisztelet, mely átövez,
Ott ég mindünknek belsejében,
S szívből fakadva száll feléd
E kedves, meghitt ünnepélyen.

Munkában átélt ötven év...
Büszkén tekinthetsz vissza rája,
Ha volt is benne küzdelem,
Óh, volt azért elég virága.
Legszebb virágát megleled,
A mit neked az élet adhat:
Becsülnek embertársaid,
Elérted hát a legnagyobbat!

Bár nem kerested ezt a fényt,
Fogadd szívesen hódolásunk!
Megérdemli ez ötven év,
Hogy néked minden jót kívánjunk:
A küzdelemhez új erőt,
S a lépteid bármerre járnak,
Ne találj bút és gondokat,
Csak örömet a boldogságnak!

Szálljon feléd e szép napon
Elismerésünk tiszta hangja,
Oh tárd ki néki lelkedet,
Oh vedd szívedbe, zárd magadba!
Örülj a létnek még soká,
S legyen virágos mindig útja,
Hogy érdemekből sok levélt
Tűzhess örökzöld koszorúdba!

Morócz Jenő.

A munkás-éveknek e jelentős arány száma jelenleg a m. kir. állami nyomda épületét díszíti, hirdetve, hogy ezen intézet egyik köztisztelő- s szeretetnek örvendő munkás-tagját, az élet nehéz küzdelmei között egy félszázadot betöltő, fáradhatlan munkássága közepette ünnepli.

Munkásságod félszázados aranykapuján lépsz át ünnepeltünk, lelki s testi épséggel nem a méltán kiérdemelt nyugalom kényelmes karjai közé, hanem körültekintő lélekkel a további munkásság mezejére, hisz munkásságod máig sem szerezte meg számodra a biztos nyugalmat, az élet mai viszonyai között pedig úgy is, így is terhes az élet; nem biztos úgy, mert nincs meg hozzá a kellő alap - s így: folytatva a további munkásságot, a megszokottság enyhíti a mindennapi bajlódást s ezzel együtt enyhíti sírig tartó osztályrészünk fáradalmait, kivált olyan munkás-tagjainál a társadalomnak, mint nálad szeretve tisztelt ünnepeltünk, kit társainak szeretete s tisztelete kísér az élet minden léptén-nyomán.

Munkálkodhatás, - hányak jut e kis testi jólét is osztályrészéül rövid időre is, hát még egy fél századon át! Tudatában annak, hogy még boldog időkben kezdéd pályafutásod, bús lélekkel tekint reád az ifjabb nemzedék, kétkedően s bizalomcsüggedten intézve magához a kérdést, miként lehetséges ez, ily hosszú időn át bírni a mi munkánkat? Hisz jól tudjuk mindnyájan, hogy midőn önfentartásunkért fáradhatlanul dolgozunk - a lélekemelő s vidámító gondolatot, az élet bájait s boldogságát, a földi lét keserű valóját, a jövő reménylett boldogságát, gyermekéveink aranyálmát betűkben örökítjük meg: számunkra csak múltást jelent, mert minden érintett betű szervezetünket mérgezi meg, minden sóhajtásunk, mellyel csüggedő munkásságunkat felfrissítjük, a bennünket környező légkörből, enyészetünket gyorsítja, minden egyes betűvel arcunk hervadó rózsájának egy-egy levelét nyomjuk életünk lapjára s munkásságunkkal lépésben sietünk a korai enyészet felé.

Jelen ünnepünk alkalmából, ha ritka kivételnek vagyunk is tanúi általános sorsunk alól, biztat a tudat, hogy kivétel számunkra is létezik a mindenség örökrendező Urának áldástosztó hatalmában, mint benned, megjutalmazva a munkás-életet az élet legfőbb boldogságával: ép test- és lélekkel, soha nem lankadó munkakedvvel.

Megalkudva így a sorssal, önbizalomra ébred az egyén, az önbizalom lankadatlan szorgalomra s a szorgalom gyümölcse kitartásra ösztönöz; e munkás-erények pedig megadják a társadalom mai nyomasztó helyzetének közepette is a lélek nyugalomát, ez szerzi meg a vidám kedélyt, mely a munkás-életnek leghathatósabb fenntartója.

Ime egy aranykort ért munkás-életnek szellemi hű tükre.

* * *

Ezen erények tükrében téged látunk tisztelt ünnepeltünk:

GALATEO BÉLA

s e tükörben látottak hű másaként iparkodunk előadni pályafutásodat.

1840. év február 14-ike azon nap, midőn hazánk Kárpátbércein túl, Galiciának egy kisdéd falujában, szerény hajlékban dobogtatta meg a szülői szíveket, kik megérkezésére reménnyel telt szívvel várakoztak s emelték karjaikra. Gondos atyja, ki mint helyőrségi tiszt volt alkalmazva születése helyén, hol elemi iskoláit sikeresen elvégezte, minden igyekezetét arra fordította, hogy szellemi kiképzése alapos legyen. Miután atyja 1850. évben Magyarországra Rózsahegyre helyeztetvén át, hol felsőbb iskola nem lévén, házi oktatás útján nyert tudományok által fejlesztették szellemi képességeit, hogy katonai pályára kellőleg elkészülve léphessen, melyre atyja szánta.

De a véletlen, mely az emberi sorsban legtöbb esetben döntő, a pályaválasztásban is másképp határozott. Ünnepeztünk szüleivel ismeretségre lépett Machold Fülöp besztebányai könyvnyomdász, kinek a vonzalmát az akkor már 12. évében járó fiú annyira megnyerte, hogy felkérte szüleit adnák hozzá fiokat tanulónak, ki úgyis szerény természetű s az iparhoz való hajlandósága is megvan. E biztató felhívásnak, vagyis inkább barátságos megkeresésnek a szülők készséggel engedtek s Béla fiok 1852. évi december hó 8-án a könyvnyomdába lépett betűszedő tanulónak, örömtelt szívvel, jókedvvel kezdve meg rózsás reményekkel nem kecsegtető pályafutását; betűszedő lett.

A szerződést megkötötték, és pedig az akkor dívó, és a céhrendszer által megállapított öt hosszú évre. Hogy helyét megállotta s tanulóéveit sikerrel végezte, igazolja, hogy ennek befejeztével mint segéd még majdnem két évig volt alkalmazva tanítómestere nyomdájában. Mint ilyen fejlődőkorú ifjakban rendesen, benne is felébredt a vágy, „világot látni” s a vándormadarakkal egy szép napon útra kelt. Először Bécsbe ment, hol azonban az akkori háborús viszonyok miatt munkát nem kaphatott, kénytelen volt tehát útját folytatni s Grácon át Triestbe utazott. Itt rövid ideig alkalmazást nyert, de a viszonyok nem elégítvén ki, rövid idő múlva ismét Bécsben volt, hol első ízben Zang „Alte Presse”-nél, később pedig a Hirschfeld-féle nyomdában mint kisegítő conditiót nyert. További munkát nem kaphatván, Pestnek vette útját, de minthogy itt sem nyílt kilátás arra, hogy munkát nyerjen, felkereste a nagyobb vidéki városokat, s mivel állást sehol nem kapott, betelt a vándorúttal s a közelgő tél elől szüleinek szerető hajlékába tért, hogy a jobb jövővel kecsegtető tavaszt itt várja be.

Több kisebb közbeeső adatot mellőzve, 1861. évi március elején újból Pestre jött, s ez alkalommal már kedvezett a szerencse, mert megérkezése után Bagó Mártonnál conditiót kapott, melyet a Hercz-féle nyomdáéval felcserélvén, később Trattner Károlyhoz szegődött, honnan 1862. év novemberében Bagó Mártonhoz tért vissza, hol 1866. évi augusztus 18-ig maradt. Ezen üzlettől megválva 5 hónapig a Hornyánszky, majd további 7 hónapig a Wodianer-féle nyomdában foglalkozott. 1867. évi június hó 20-ától 1869. évi április hó 10-éig a m. kir. tud. egyetemi nyomda személyzetéhez tartozott, honnét ugyanazon évi április 12-én a m. kir. állami nyomda kötelékébe lépett, tehát 33 évvel ezelőtt kezdte mint betűszedő, utóbb kitartó munkássága, szakmájában elért képzettsége folytán 1871. óta mint betűtári tiszt nyert alkalmazást, s ezen állását jelenleg is bírja.

Az önfentartás terhes munkáján kívül a szellemi élet fejlesztésére is megtett minden tőle telhetőt. Ugyanis mint a pesti egyesület választmányi tagja arra törekedett, hogy az önképzést budai társai körében is életre hívja. 1870. évben az ő kezdeményezésére megalakult az „Önképző-kör”, melyet ma a Szakegylet helyettesít. Régi igazság, hogy a munkában elfáradt lélek legjobb felüdítője a dal, melynek szívhez szóló hangjai gondot, bűt, bajt távol űznek; ezen igazság visszhangra találva lelkében, megérlelődött benne az eszme, hogy munkástársai közt egy dalkört alakítson. Fáradhatlan kitartással sikerült is neki az egyesület létrehozni, melynek előbb buzgó jegyzője, később 25 éven át elnöke volt, s miután rendes elnöki állásáról lemondott, megragadva az alkalmat a „Budapesti Typographia Dalkör”, díszelnökének választotta.

* * *

Ez egy munkás életének rajz-vázlata, melyben ha sok kecsegtető nincs is, de az elkeseredésre sem szolgáltat okot, mert a munkás lélek önmagában hordja a boldogságot, melynek jutalma az önjólét s az őt környező s vele érintkező embertársainak igaz tisztelete s szeretete. Kívánjuk azért, hogy ünnepeltünk, az emberi boldogság e nemes ajándékaival dúsan elhalmozva még számos éven át boldogan éljen.